

ผลการเรียนรู้และความคิดเห็นของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4

ต่อวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด: การศึกษาใน

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พรกมล สุขเพ็ญ พย.ม.* สมปรารถนา คำพา ปส.ด.** จิตกัมน์ ศรีจักรโคตร ปส.ด.**
พรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย ปส.ด.** อภิญา จ่าปาล Ph.D.** ขนิษฐา วรธงชัย Ph.D.** วรณชนก จันทนุณ วท.ด.***

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ตามการรับรู้และความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด ประชากรที่ศึกษาคือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 จำนวน 214 คน ที่ฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2565 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 80.84 ของกลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 และแบบประเมินความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 มีผลการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$, $S.D.=0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\mu=4.59$, $S.D.=0.47$) และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ($\mu=4.58$, $S.D.=0.57$) และอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\mu=4.31$, $S.D.=0.49$) ด้านทักษะทางปัญญา ($\mu=4.14$, $S.D.=0.47$) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\mu=4.04$, $S.D.=0.50$) และด้านความรู้ ($\mu=4.00$, $S.D.=0.49$) 2) นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด เป็นการสร้างประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มเติม นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน และสามารถนำความรู้จากทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับอาจารย์พยาบาลในการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถก้าวผ่านประสบการณ์ชีวิตในการฝึกปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: วิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด ผลลัพธ์การเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาล การจัดการเรียนการสอน

วันที่ส่งบทความ 10 มิถุนายน 2565 วันที่แก้ไขบทความเสร็จ 21 กรกฎาคม 2565 วันที่ตอบรับบทความ 2 สิงหาคม 2565

*ผู้จัดทำบทความต้นฉบับ อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล pornsr@kku.ac.th

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

***รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Learning outcomes and opinions of 4th year students towards the comprehensive practice course: A study in the Bachelor of Nursing Science Curriculum of Khon Kaen University

Pornpimon Sookpier M.N.S.* Sompratthana Dapa Ph.D.** Jitpinan Srijakkot Ph.D.**
Peerapong Boonsawasdgulchai Ph.D.** Apinya Jumpamool Ph.D.** Kanittha Volrayhongchai Ph.D.** Wanchanok Juntachum Ph.D.***

Abstract

This descriptive research aimed to studied the perceived learning outcomes and opinions of 4th year bachelor of nursing study, Faculty of Nursing, Khon Kaen University after completion of the nursing comprehensive practice course. The study population was 214 bachelor's degree nursing students, who were in 4th year and practiced in the nursing comprehensive practice course in the final semester of the academic year 2021. Data were collected from April to May 2022. In this research, data were collected from 173 people, accounting for 80.84% of the total target population. Instruments for data collection were the perceived learning outcomes questionnaire of 4th year nursing students and the opinion towards teaching and learning of the comprehensive practice course assessment form. These instruments were verified by three experts. Reliability test of the instrument obtained Cronbach's alpha coefficient of 0.97. Data analysis was carried out using descriptive statistics.

The results revealed that after the end of the teaching in the nursing comprehensive practice course, 4th year nursing students had overall learning outcomes at a high level ($\mu=4.28$, S.D.=0.41). Considering each aspect, it was found that there were two aspects at the highest level: morality and ethics ($\mu=4.59$, S.D.=0.47) and professional practice skills ($\mu=4.58$, S.D.=0.57). Four aspects were ranked at high levels: interpersonal relationship and responsibility ($\mu=4.31$, S.D.=0.49) intellectual skills ($\mu=4.14$, S.D.=0.47) numerical analysis, communicative, and information technology utilization skills ($\mu=4.04$, S.D.=0.50) and knowledge ($\mu=4.00$, S.D.=0.49). 2) the students expressed opinions that the comprehensive nursing practice course provided professional experience in addition to studying in the classroom. The course enabled them to apply knowledge from theory to practice, building confidence in the actual performance. The results of this study can be used as a basis for nursing instructors in provision of nursing practicum course in a more effective approach, to assist nursing students to go through life experiences in practical training properly.

keywords: comprehensive nursing practice; learning outcomes; nursing students; teaching

Received 10 June 2022 Revised 21 July 2022 Accepted 2 August 2022

*Lecturer, Faculty of Nursing, Khon Kaen University, Corresponding author, E-mail: pornsr@kku.ac.th

**Assistant professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

***Associate professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

บทนำ

การพัฒนาการจัดการศึกษาวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนในสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอดที่เป็นการบูรณาการความรู้ทางการพยาบาลและสาขาที่เกี่ยวข้องในการให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการ มุ่งเน้นการจัดการพยาบาล การปฏิบัติงานเป็นทีม การดูแลผู้ป่วย การติดตามตรวจวัด การประเมินผล รวมถึงการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการพยาบาล โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลสำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ¹ โดยการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนตลอดจนผู้ป่วย รวมทั้งบุคลากรในสหสาขาวิชาชีพ อีกทั้งวิชาชีพพยาบาลต้องปฏิบัติกับมนุษย์และจะเกิดความผิดพลาดไม่ได้ เพราะอาจทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของผู้ป่วยได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประเมินผลหลังการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา นั้นจะทำให้ทราบข้อดี ข้อเสีย ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จากการฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป นับเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนตามมาตรฐานตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เน้นการผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและมีคุณลักษณะความรู้ความสามารถด้านการพยาบาล มีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะทางการพยาบาลที่เป็นองค์รวมด้วยความเอื้ออาทรและด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การบำบัดทางการพยาบาล การฟื้นฟูสภาพและการดูแลระยะสุดท้าย

แก่ผู้รับการพยาบาลทุกช่วงวัย ในทุกภาวะสุขภาพ และทุกระดับบริการสุขภาพ เข้าใจในสถานการณ์ของโลกและสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา² ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพเป็นสากล บนฐานของการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการศึกษา³ โดยผลการเรียนรู้ (learning outcomes) ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ NQF ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 มีเกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ทั้งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากฝึกปฏิบัติหรือจากการทำงาน ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ 1) ความรู้ (knowledge) เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก 2) ทักษะ (skills) เป็นความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงาน ด้วยทักษะด้านกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์หรือทักษะการปฏิบัติ วิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามกรอบคุณวุฒิแต่ละระดับ และ 3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ (application and responsibility) เป็นความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้การใช้ความรู้ทักษะทางสังคม ในการทำงานหรือศึกษาอบรม เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำความรับผิดชอบและความเป็นอิสระ ในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น⁴

รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบรวม (comprehensive nursing practice) เป็นวิชาปฏิบัติที่นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 จะได้รับการฝึกปฏิบัติก่อนจบการศึกษาเป็นวิชาบังคับที่ต้องฝึกปฏิบัติในภาคการศึกษาปลาย โดยมีเงื่อนไขรายวิชากำหนดไว้นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตต้องสอบผ่านทุกรายวิชาที่กำหนดในหลักสูตรของแต่ละสถาบันการศึกษานั้น มีลักษณะเป็นวิชาที่ต้องปฏิบัติการพยาบาลในสถานบริการสุขภาพที่คัดสรรโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม บนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอาใจใส่แก่ผู้รับบริการทุกช่วงวัยของชีวิตที่มีปัญหาสุขภาพในแผนกผู้ป่วยใน หน่วยบริการปฐมภูมิและแผนกผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการและหลักจริยธรรม เลือกใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพในการดูแลตนเองของบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ จึงต้องอาศัยการบูรณาการความรู้ความชำนาญและทักษะด้านการพยาบาลศาสตร์สาขาต่างๆ ที่ได้รับการเรียนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน เช่น การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลผู้สูงอายุ เป็นต้น ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในสถานการณ์จริงในแหล่งฝึกปฏิบัติกับผู้รับบริการที่มีชีวิตและจิตใจที่ละเอียดอ่อน ทั้งยังมีความต้องการที่มีลักษณะเฉพาะของบุคคลที่แตกต่างกัน นักศึกษาพยาบาลปฏิบัติบทบาทในขอบเขตการประกอบวิชาชีพการพยาบาลภายใต้การนิเทศของพยาบาลวิชาชีพในสถานบริการสุขภาพระดับต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พยาบาลที่เลี้ยงผ่านการฝึกอบรมอาจารย์สอนพิเศษภาคปฏิบัติมาเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ในการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลยังได้เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ การคิดอย่างมีเหตุผล การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการและการปรับตัวกับทีมสุขภาพก่อนการไปปฏิบัติงานในวิชาชีพจริงอีกด้วย⁵

อย่างไรก็ตามการในการปฏิบัติการพยาบาลรวบรวมของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมา จากการสอบถามข้างต้น นักศึกษายังมีความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง เนื่องจากในการฝึกปฏิบัติที่ผ่านมาจะมีอาจารย์นิเทศคอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด แต่ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบรวมจะไม่มีการนิเทศจากคณะ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นักศึกษาขาดความมั่นใจและบูรณาการความรู้จากทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติจริงได้น้อยลงสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความกลัวและวิตกกังวลต่อการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล⁶ และการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติมีผลต่อความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลของผู้เรียน⁷ นอกจากนี้ปัจจัยแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่ เพื่อน อาจารย์นิเทศ และรูปแบบการเรียนการสอน เช่นเดียวกับประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาปฏิบัติที่ผ่านมาพบว่า นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและบรรลุผลการเรียนรู้ คือ การวิเคราะห์และศึกษาผู้รับบริการเฉพาะกรณีและการสอนข้างเตียง 2) ประสบการณ์เรียนรู้รายวิชาในบางกิจกรรมไม่มีหรือเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ ทำให้ไม่มั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลเท่าที่ควร 3) การเก็บประสบการณ์บางแหล่งฝึกไม่มีหรือแหล่งฝึกบางแห่งมีความเฉพาะด้านทำให้ประสบการณ์บางอย่างได้ไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ และ 4) ผู้เรียนจะเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริงและมีความผูกพันที่ลึกซึ้งต่อวิชาชีพนั้นก่อเกิดจากความเข้าใจของผู้สอนตามธรรมชาติของผู้เรียน⁸ ผู้วิจัยในฐานะเป็นคณะผู้สอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบรวมได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่รายวิชากำหนด ควบคู่ไปกับการมีเจตคติ

เชิงบวกต่อวิชาชีพการพยาบาล จึงสนใจศึกษาผลการเรียนรู้และความคิดเห็นต่อรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการ
พยาบาลรวบยอด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ได้ฝึกปฏิบัติงานทั้งหมด 3 บริบท ได้แก่ แผนกการพยาบาลผู้ป่วยใน หน่วยบริการปฐมภูมิและแผนกการพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉิน ใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาผลการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ ของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์พ.ศ. 2560 ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ดังภาพที่ 1

ผลการเรียนรู้

- ด้านคุณธรรม จริยธรรม
- ด้านความรู้
- ด้านทักษะทางปัญญา
- ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
- ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร

บัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา NU 785 320 ปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด (comprehensive nursing practice) ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564

ซึ่งมีจำนวน 214 คน โดยให้นักศึกษาทำแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานหลังเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติในรายวิชา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 173 คน คิดเป็น ร้อยละ 80.84 ของกลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศและสถานที่ฝึกปฏิบัติงานโดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นการตรวจสอบรายการ (check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 5
เห็นด้วย มาก ให้คะแนนเท่ากับ 4
เห็นด้วยปานกลาง ให้คะแนนเท่ากับ 3
เห็นด้วยน้อย ให้คะแนนเท่ากับ 2
เห็นด้วย น้อยที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 1

โดยมีเกณฑ์การให้ความหมาย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับผลการเรียนรู้ตามการรับรู้มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับผลการเรียนรู้ตามการรับรู้มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับผลการเรียนรู้ตามการรับรู้่น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับผลการเรียนรู้ตามการรับรู้่น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย การประเมินจุดเด่นของรายวิชา ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และข้อเสนอแนะต่อการ

ปรับปรุงสำหรับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งพบว่าแบบสอบถามทั้งชุดมีค่าตั้งแต่ 0.60–1.00 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค ในนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจากวิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย จำนวน 30 คน ได้ค่าเท่ากับ 0.97

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เลขที่โครงการ HE 652082 วันที่ 8 เมษายน 2565 ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อการพิทักษ์สิทธิในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มประชากรเป้าหมายทราบและเก็บข้อมูลเฉพาะกับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยเท่านั้น โดยกลุ่มประชากรเป้าหมายมีสิทธิที่จะปฏิเสธหรือหยุดการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา ซึ่งการปฏิเสธหรือหยุดการเข้าร่วมวิจัยนี้จะไม่มีการกระทบใด ๆ เช่น คะแนนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการระบุชื่อ สกุล ทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามได้อย่างอิสระตามความเป็นจริง ในส่วนของการรายงานผลการวิจัยหรือการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็นภาพรวมและไม่สามารถเชื่อมโยงถึงตัวบุคคลได้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด ให้กลุ่มประชากรของงานวิจัยตอบแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยได้จัดทำกล่องใส่แบบสอบถามไว้ให้ที่หน้าห้อง 6322 อาคาร 6 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งจะมีกล่องล็อกกุญแจเพื่อรักษาความลับในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างและขอความร่วมมือ

ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาหย่อนลงในกล่อง
ที่ผู้วิจัยเตรียมไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และผลการ
เรียนรู้ของนักศึกษา โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อคำถามปลายเปิด
นำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้
เป็นระบบ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
(content analysis)

ผลการวิจัย

1) ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มประชากร
เป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 89.60
และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาล
ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.09

2) ผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษา
พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติ
ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบรวมยอด พบว่า กลุ่ม
ประชากรเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลการเรียน
รู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$, $S.D.=0.41$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีด้านที่อยู่ในระดับ
มากที่สุด 2 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\mu=4.59$,
 $S.D.=0.47$) และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ
($\mu=4.58$, $S.D.=0.57$) และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน
คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
($\mu=4.31$, $S.D.=0.49$) ด้านทักษะทางปัญญา
($\mu=4.14$, $S.D.=0.47$) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิง
ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
($\mu=4.04$, $S.D.=0.50$) และด้านความรู้ ($\mu=4.00$,
 $S.D.=0.49$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชา
ปฏิบัติการพยาบาลรวบรวมยอด (N=173)

ผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษา	μ	S.D.	ระดับ
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.59	0.47	มากที่สุด
นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาล ด้วยความซื่อสัตย์	4.72	0.53	มากที่สุด
นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาล ด้วยความมีวินัยและมีความตรงต่อเวลาเสมอ	4.68	0.56	มากที่สุด
นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาล ด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้รับบริการ และญาติ	4.68	0.54	มากที่สุด
เมื่อมีประเด็นปัญหาในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษาสามารถใช้ดุลยพินิจ ในการแก้ไขปัญหาได้	4.05	0.55	มาก
นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลด้วยความเคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีของความเป็น มนุษย์ของผู้รับบริการ	4.68	0.54	มากที่สุด
นักศึกษายอมรับ และเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล	4.65	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการ
การพยาบาลรวบยอด (N=173) (ต่อ)

ผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษา	μ	S.D.	ระดับ
นักศึกษาให้ความช่วยเหลือกิจกรรมของแหล่งฝึกปฏิบัติงาน โดยคำนึงประโยชน์ ส่วนรวม	4.55	0.56	มากที่สุด
การฝึกปฏิบัติในวิชานี้ทำให้นักศึกษารู้สึกว่าวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มี คุณค่า มีประโยชน์ต่อผู้คนและส่วนรวม	4.69	0.53	มากที่สุด
ด้านความรู้	4.00	0.49	มาก
นักศึกษาสามารถบูรณาการความรู้จากศาสตร์ทางการพยาบาลที่เรียนมาจาก ภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด	3.97	0.53	มาก
นักศึกษาสามารถบอกถึงปัญหา ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลและกิจกรรมการ พยาบาลของผู้รับบริการที่รับผิดชอบได้ รวมถึงให้การดูแลผู้รับบริการได้อย่าง เหมาะสม ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ	4.00	0.53	มาก
นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการบริหารจัดการตนเองในการฝึก ปฏิบัติงานได้	4.03	0.48	มาก
ด้านทักษะทางปัญญา	4.14	0.47	มาก
นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และนำมาใช้ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลรวบยอดได้	4.34	0.56	มาก
นักศึกษาสามารถ pre-conference เรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมในการ ดูแลผู้รับบริการที่รับผิดชอบ และ post-conference ประเมินผลการให้การ พยาบาลและปัญหา อุปสรรคในการให้การพยาบาลพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ในการให้การพยาบาลผู้รับบริการได้	3.95	0.53	มาก
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรับผิดชอบ	4.31	0.49	มาก
นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการ ทีมสุขภาพและเพื่อนร่วมงาน	4.49	0.62	มาก
นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติบทบาทของการเป็นหัวหน้าเวร หัวหน้าทีมและ สมาชิกทีมได้ตามบทบาทดังกล่าว	4.02	0.48	มาก
นักศึกษาเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นและสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์ในการดูแลผู้รับบริการ	4.40	0.59	มาก
นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมอื่น ๆ ของสถานบริการ สุขภาพที่ฝึกปฏิบัติงาน	4.34	0.60	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด (N=173) (ต่อ)

ผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษา	μ	S.D.	ระดับ
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.04	0.50	มาก
นักศึกษาสามารถสื่อสาร ส่งต่อข้อมูลเพื่อความปลอดภัยของผู้รับบริการกับทีมสหสาขาวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.71	0.71	มาก
นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้รับบริการได้ เช่น สืบค้นโรค การติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ	4.36	0.57	มาก
ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	4.58	0.57	มากที่สุด
นักศึกษาให้การพยาบาลผู้รับบริการอย่างเต็มความสามารถ ภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพ	4.59	0.57	มากที่สุด
นักศึกษาให้การพยาบาลโดยยึดกระบวนการพยาบาลเป็นหลักในการให้การพยาบาล	4.57	0.58	มากที่สุด
นักศึกษาให้การพยาบาลผู้รับบริการด้วยความเมตตา กรุณาและความเอื้ออาทรอย่างเป็นองค์รวม	4.58	0.58	มากที่สุด
โดยภาพรวมผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน	4.28	0.41	มาก

3) ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า

3.1) จุดเด่นของการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด คือ เป็นการสร้างประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มเติม นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน และสามารถนำความรู้จากทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานจริง ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทำงานต่าง ๆ ของการทำงานหลังจากการที่ได้เข้ารับการฝึกงานในหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายทำให้ได้ทราบถึงกระบวนการในการทำงานของฝ่ายอื่น ๆ อีกด้วย และได้ทราบถึงบทบาท หน้าที่ และความสำคัญของการทำงาน

นอกจากนี้ยังเป็นการได้เสริมทักษะด้านการนำเสนอ การสื่อสารข้อมูล การมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร

3.2) ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด เนื่องจากในช่วงที่นักศึกษาทำการฝึกปฏิบัติงานอยู่นั้นเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้นักศึกษาบางส่วนถูกกักตัว ทำให้ต้องเพิ่มระยะเวลาในการฝึกงานเพิ่มขึ้น นักศึกษาฝึกงานแล้วเสร็จช้ากว่ากำหนดการ นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านที่พัก ที่มีเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาฝึกงานมีความแออัดขาดเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษา และปัญหาการเดินทางไปปฏิบัติงานที่มีระยะไกล ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของนักศึกษาในระหว่างการฝึกงาน

เป็นไปด้วยความยากลำบาก และปัญหาที่สำคัญอีกประการคือระบบพี่เลี้ยงที่บางโรงพยาบาลอาจขาดการดูแลเอาใจใส่หรือขาดประสบการณ์การเป็นพี่เลี้ยงทำให้พี่เลี้ยงของนักศึกษาไม่ทราบว่าต้องสอนงานหรือให้คำแนะนำอย่างไร

3.3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ควรปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด โดยจากทัศนะของนักศึกษาต้องการให้สถานที่ฝึกงานลดภาระงานที่ต้องส่งประจำวันลงเนื่องจากมีเวลาจำกัดซึ่งเทียบกับงานที่ได้รับมอบหมายและเวลาที่มีจำกัดนั้นไม่มากพอสำหรับการรับผิดชอบงานในแต่ละวัน และทางมหาวิทยาลัยควรประสานงานกับสถานฝึกปฏิบัติให้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติงานให้นักศึกษามากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การจัดให้มีที่พักใกล้สถานที่ปฏิบัติงาน การประสานงานกับสถานที่ฝึกงานให้จัดหาที่พักให้เพียงพอและไม่แออัด บริการรับ-ส่งนักศึกษาระหว่างสถานฝึกปฏิบัติและที่พัก เป็นต้น

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้ดังนี้

1) ผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่า กลุ่มประชากรเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องปฏิบัติการและในหอผู้ป่วยทุกรายวิชามาแล้ว ทำให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจมากยิ่งขึ้น และลักษณะของรายวิชาเป็นการบูรณาการความรู้ทางการพยาบาลที่นักศึกษาได้เรียนมาทั้งหมด โดยมุ่งเน้นที่การจัดการการพยาบาล การปฏิบัติงานเป็นทีม การดูแลผู้ป่วย การติดตามตรวจวัด การประเมินผล รวมถึงการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการพยาบาล โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งทำให้นักศึกษามีอิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น การเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติ

การพยาบาลรวบยอด จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาพยาบาลที่จะนำไปสู่การดูแล (caring) และการปฏิบัติการพยาบาล (nursing care) ได้อย่างถูกต้องตรงตามเป้าหมายและความต้องการของผู้รับบริการ¹⁰ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย¹¹ ที่ผลการวิจัยพบว่าผลการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติพยาบาลพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบของมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเป็นการผสมผสานรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนปรับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้การเรียนการสอนในภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมสูงจะเป็นปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนและนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากขึ้น¹²

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยนักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลด้วยความซื่อสัตย์ และการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกว่าวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อผู้คนและส่วนรวม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณธรรมและจริยธรรมเป็นคุณสมบัติพื้นฐานและสำคัญที่สุดของวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติจึงมีการสอดแทรกหลักคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงจรรยาบรรณวิชาชีพเอาไว้ในทุก ๆ รายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สอดคล้องกับผลวิจัยของศิริราชย์อินทรหนองไผ่และจุฑามาศ คชโคตร¹³ ที่พบว่านิสิตพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดใน 6 ด้าน คือ ด้านความรู้ โดยข้อที่มีผลการเรียนรู้ต่ำที่สุดคือนักศึกษาสามารถบูรณาการความรู้จากศาสตร์ทางการพยาบาลที่เรียนมาจากภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการปฏิบัติงานจริงทั้งด้านกระบวนการ วิธีการ และอุปกรณ์ ในการปฏิบัติงาน จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละท้องที่ของสถานฝึกปฏิบัติไม่เหมือนดังที่นักศึกษาได้เรียนในภาคทฤษฎี ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานที่ฝึกงานได้ เนื่องจากระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติค่อนข้างสั้น สอดคล้องกับผลวิจัยของ ภรณ์ สวัสดิ์-ชูโต และอาภา หวังสุขไพศาล¹⁴ ที่พบว่าในช่วงแรกของการฝึกงานนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จะยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ฝึกปฏิบัติได้ และยังไม่สามารถนำความรู้จากภาคทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพได้

2) ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด พบว่า การฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาเป็นประสบการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการทางสังคมเชิงวิชาชีพ การพยาบาล (nursing professional socialization) เนื่องจากเป็นหนทางการเรียนรู้ไปสู่บทบาทใหม่ภายในวัฒนธรรมทางการพยาบาล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในคลินิกจึงสำคัญต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนผ่านของนักศึกษาพยาบาลไปสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ ทำให้นักศึกษายังไม่มั่นใจในความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับมา ไม่มีความชำนาญในทักษะต่าง ๆ เช่น การสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติ หรือบุคลากรในทีมสุขภาพ เป็นต้น นักศึกษาที่มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพมาระยะหนึ่งได้สะท้อนประสบการณ์เกี่ยวกับความไม่คงที่และความแตกต่างกันของโลกแห่งวิชาการในห้องเรียนและโลกแห่งความเป็นจริงในคลินิก ทำให้นักศึกษารู้สึกว่าไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในห้องเรียนอย่างเพียงพอ รู้สึกว่างานหนักเกินไป และต้องการการสนับสนุนจากอาจารย์ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการขึ้นฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยถือว่าเป็นประสบการณ์ชีวิตที่สำคัญของนักศึกษา

พยาบาล การช่วยเหลือให้นักศึกษาผ่านการฝึกปฏิบัติไปได้อย่างรวดเร็ว อาจารย์พยาบาลจึงต้องมีความเข้าใจประสบการณ์เหล่านั้นของนักศึกษาพยาบาล โดยมีการประเมินผลและศึกษาวิจัยการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา เพื่อที่จะสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถาบันการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนไปฝึกปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด โดยการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์จำลองคล้ายจริง (simulation scenario) ตั้งแต่รายวิชาภาคทฤษฎีซึ่งจะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่จะช่วยผลักดันผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ก่อนการไปฝึกปฏิบัติจริงในสถานปฏิบัติ

2) ควรมีการนำแนวคิดการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอดไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภายในรายวิชานี้ในปีการศึกษาต่อไป เพื่อให้ให้นักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และผลการเรียนรู้ รวมถึงนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินผลรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันต่อไป

3) ควรมีการประสานงานหรือขอความร่วมมือจากสถานฝึกปฏิบัติในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาที่ไปศึกษาให้เพียงพอ เช่น การจัดให้มีที่พักใกล้สถานที่ปฏิบัติงาน การประสานงานกับสถานที่ฝึกงานให้จัดหาที่พักให้เพียงพอและไม่แออัด บริการรับ-ส่งนักศึกษาระหว่างสถานฝึกปฏิบัติและที่พัก เป็นต้น

4) ควรมีการพัฒนากระบวนการที่เสี่ยง โดยการจัดฝึกอบรมความรู้ด้านการสอนที่เป็นหลักสูตรระยะสั้นให้แก่บุคลากรในสถานฝึกปฏิบัติก่อนที่นักศึกษาพยาบาลจะฝึกปฏิบัติงานภายใต้การสอนของพยาบาลที่เสี่ยง หรือจัดอบรมปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อเตรียมให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ด้านการสอนเพียงพอก่อนที่จะทำหน้าที่พยาบาลที่เสี่ยงอย่างมีคุณภาพและสร้างความ

มั่นใจในการทำหน้าที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการจัดเก็บข้อมูลในเชิงกลุ่ม เช่น การจัดสนทนากลุ่มย่อย การประชุมรับฟังความคิดเห็นของทั้งฝ่ายมหาวิทยาลัย สถานฝึกปฏิบัติ อาจารย์ และนักศึกษา เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผล การเรียนรู้ (learning outcomes) ในการจัดการเรียน การสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวบยอด

References

1. Rafiee G, Moattari M, Nikbakht AN, Kojuri J, Mousavinasab M. Problems and challenges of nursing students' clinical evaluation: A qualitative study. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research* 2014;19(1):41–9.
2. Faculty of Nursing Khon Kaen University. Educational philosophy [Internet]. 2019 [cited 2022 Jan 10]. Available from: <https://nu.kku.ac.th/thai/index.php/2017-06-21-10-34-01/2017-10-05-14-52-36>.
3. Thailand Nursing and Midwifery Council. National higher education development plan [Internet]. 2019 [cited 2022 Jan 30]. Available from: [https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/normal2563\(1\).PDF](https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/normal2563(1).PDF)
4. Ministry of Education. Developing effective learning outcomes and assessment for programmes. [Internet]. 2017 [cited 2022 Jan 31]. Available from: https://www.ubu.ac.th/web/files_up/46f2018081509524869.pdf
5. Kooariyakul A. Clinical learning assessment of nursing students. *Journal of Boromarajonani College of Nursing* 2017;33(2):179–87. (in Thai)
6. Mokekhaow K, Sukrapat W, Promla W. Factors related to stress of nursing students. *Journal of Nursing Science & Health* 2021; 44(2):60–71. (in Thai)
7. Shokebumroong K, Wonggom P, Suwittawa C. Self-perceived nursing competencies of the second-year nursing students in adult health nursing practice course I at the Faculty of Nursing, Khon Kaen University. *Journal of Nursing Science & Health* 2021;44(2): 72–85. (in Thai)
8. Singhatanadgid W, Sombatkaew N. Evaluations of teaching–learning strategies in the practicum of the fundamental of nursing course, The Thai Red Cross College of Nursing. *Thai Red Cross Nursing Journal* 2019;12(1):177–93. (in Thai)
9. Srisaat B. Preliminary research. 8th ed. Bangkok: Suwiriyan;2010.
10. Chaemchaeng S, Atthamethakul W, Phithaksin D. The effect of readiness preparation for nursing practice in ward of 2nd year nursing students, Borommarajonnani college of Nursing, Ratchaburi. *Journal of Science & Technology* 2018;20(3):147–63. (in Thai)
11. Faculty of Nursing Khon Kaen University. Guide for collective nursing practice courses for students of the bachelor of nursing program in the 4th year of the final semester. Khon Kaen: Faculty of Nursing Khon Kaen University;2021.

12. Janton S, Bunlikitkul T. Readiness to practice in the fundamentals of nursing practicum among nursing students at The Thai Red Cross College of Nursing. Thai Red Cross Nursing Journal 2012;5(1):32-45. (in Thai)
13. Intaranongpai S, Kotchakot J. The learning outcome under the qualifications framework for higher education (TQF) in community nursing practicum subject, Bachelor of nursing science. JOPN 2017; 9(2):104-14. (in Thai)
14. Svastdi-Xuto P, Wangsuppisan A. Transition experiences of nursing students' clinical initial practice. Journal of Faculty of Nursing Burapha University 2019;27(3):32-42. (in Thai)